

LUNDS
UNIVERSITET

Tystnadens väggar

Oviljan att erkänna och diskutera sexuella övergrepp på män i
USA:s fängelser

Petra Sjunnesson

Mänskliga Rättigheter
Höstterminen 2008

Handledare: Lina Sturfelt

Abstract

In 2008 USA was the one country that had the most people behind bars, both in numbers and percentage, 2,3 million people. Of all the male convicts that were being held in custody around the country's different detention facilities, thousands of them were being exposed to sexual abuse, such as rape. This essay will try to understand why there hasn't been a bigger public outcry in the American community concerning this. It does so by studying the view of rape as a crime of gender, by examining religion in USA and the Christian view on homosexuality, looking into the public's thoughts on prisons and the penalty's purpose plus studying theory's of the public's view on the prisoner. The conclusion propose that different ideas and prejudices that occur in the American society regarding the above topics creates some type of "walls of silence" / reluctance to the problem, which accite to the continuation of the exposed prisoners.

Innehållsförteckning

Abstract	1
Innehållsförteckning.....	2
1 Inledning.....	3
1.1 Frågeställning och disposition	3
1.2 Avgränsningar	4
1.3 Teori och metod.....	4
2 Det juridiska ramverket och fängelseernas ansvar	7
2.1 Konventioner och lagstiftning.....	7
2.2 Fängelseernas ansvar och dokumentation.....	8
2.2.1 Dokumentation.....	8
2.2.2 Utredningar	8
3 Våldtäkt.....	10
3.1 Den kulturella kontexten av våldtäkt.....	10
3.2 Feministisk kritik mot manlig våldtäkt	11
4 Konsekvenserna av uppfattningen av våldtäkt som feminint.....	13
4.1 "Manlig" våldtäkt.....	13
4.2 Skammen att förlora sin manlighet	14
5 Homofobi.....	17
5.1 Homosexualitet i fängelsekulturen.....	17
5.2 Homosexualitet som synd.....	18
6 Synen på fängelset och fängelsestraffet.....	20
6.1 Fängelset och fängelsestraffet.....	20
6.2 Fången som syndbock	21
7 Synen på fången.....	23
7.1 USA:s "typiska" fånge.....	23
7.2 Fången som andra klassens medborgare.....	24
7.3 Rasism i USA.....	25
8 Slutsats och diskussion	27
9 Referenser.....	30

1 Inledning

USA är det land i hela världen som har högst antal människor i fängelse, procentuellt i förhållande till sin befolkning, och deras siffror är betydligt högre än andra stora länders som Sydafrika, Kina och Ryssland. Antalet människor i amerikanska fängelser har nästan tredubblats från 1987 fram till 2007. Över 2.3 miljoner människor hölls under 2007 i fångenskap. (2008-11-08 http://www.pewcenteronthestates.org/news_room_detail.aspx?id=35938) USA brukar visserligen ofta vilja vara världsledare i olika rankingsordningar, men att ha förstaplatsen gällande störst antal fångar är troligen inget de är särskilt stolta över, definitivt inte då ett stort antal av fängelsets fångar utsätts för sexuella övergrepp. En rapport från The Bureau of Justice Statistics (BJS), som är USA:s främsta källa för statistik över straffrätt, rapporterade att under 2007 hade 189 400 fall av sexuella övergrepp anmälts runtom på USA:s olika anstalter. (2008-11-12 http://www.justdetention.org/pdf/Smith_PREA.pdf)

Det är ytterst sällan en fånge som blivit utsatt för våldtäkt endast blir det en gång, har man väl blivit våldtagen kan man räkna med att detta kommer fortsätta under hela ens fängelsetid. Fångar som utsätts för detta i de amerikanska fängelserna har en klar och tydlig lagstiftning som backar upp deras rättigheter och klargör att sexuella övergrepp är en fullkomligt oacceptabel kränkning mot deras rättigheter. Om detta ändå skulle ske så skall denna behandling upphöra och straffas. Men lagstiftningen fungerar inte i praktiken inom fängelsets murar, under år 2006 ansåg man endast att 17 % av anmälningarna kunde bekräftas och styrkas, däremot ansågs 55 % av anmälningarna vara obekräftade.

(2008-11-12 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/svrca06.pdf>)

Uppsatsen kommer att rikta in sig på våldtäktsfrågan gällande de manliga fångarna runtom i USA:s olika fängelser.

1.1 Frågeställning och disposition

Uppsatsens syfte är att besvara frågan hur man kan förklara och förstå de "tystnadens väggar" som omgärdar problemet våldtäkter på män i amerikanska fängelser, och varför det inte finns en starkare opinion mot detta. För att få svar på denna fråga kommer uppsatsen att undersöka uppfattningar och föreställningar i det amerikanska samhället som kan vara avgörande för fångarnas utsatta situation.

Arbetet kommer att inledas med en kort bakgrund om de rättsliga åtaganden USA tagit på sig som är aktuella för fångarnas rättigheter och statens skyldigheter gentemot dem. Därefter följer en överblick av sexuella övergrepp på män i amerikanska fängelser. Efter detta kommer uppsatsen att ta upp faktorer som kan bidra till att besvara frågeställningen. Först kommer jag att diskutera uppfattningen om våldtäkt som ett brott utfört av män mot kvinnor. Vidare kommer konsekvenserna av denna syn på våldtäkt att granskas, det vill säga följderna av att betrakta våldtäkt på ett visst sätt. Uppsatsen fortsätter med att undersöka teorier om vad som är fängelsets och fängelsestraffets funktion och syfte. Till sist kommer teorier angående fången som en slags andra klass medborgare beaktas.

1.2 Avgränsningar

USA är definitivt inte det enda land i världen vars fångar utsätts för sexuella övergrepp. Anledningen till att jag valde att fokusera endast på USA:s situation beror på att omfattningen av fakta annars blivit för stor. Att fokusera på ett land ger möjlighet till fördjupning av ämnet. Vad som mer gör det intressant att fokusera på USA är det faktum att USA är ett av världens främsta i-länder och inte en instabil stat söndersliten av olika krig, fattigdom, svält etc. Det är alltså ett stabilt samhälle där förutsättningarna för att kunna förhindra dessa övergrepp är betydligt större än i andra delar av världen. Jag har även valt att rikta in mig på manliga fångar och inte kvinnliga, eller både och. Sexuella övergrepp sker oftare på manliga fängelser än kvinnliga. Dessutom är det övervägande manlig personal på de kvinnliga fängelserna som begår övergreppen. (2008-11-12 http://www.justdetention.org/pdf/Smith_PREA.pdf)

På fängelserna för män sker övergreppen främst mellan de manliga fångarna, vilket gör ämnet på något sätt mer tabulagt och därför känns det också som en större anledning att fokusera på männen. En annan avgränsning jag valt att göra är att fokusera på sexuella övergrepp som den kränkning fångar utsätts för. Fångar utsätts även för våld, utan sexuella handlingar inblandade, och det finns även brister i sjukvården och många fångars hälsa är i fara i flera av USA:s fängelser. (Polych, Sabo: 2001, s. 180)

1.3 Teori och metod

Runtom i USA: olika fängelser för män begås det årligen tusentals sexuella övergrepp. Med hjälp av datainsamling från de olika fängelserna har information från både fängelsepersonal och fångar kunnat bevisa övergreppens förekomst och utbredning samt att problemet ofta drabbar många av

fångarna mer än en gång. (2008-11-12 http://www.justdetention.org/pdf/Smith_PREA.pdf)
Trots befintlig fakta om dessa sexuella övergrepp, samt tydlig lagstiftning som förbjuder det, fortsätter problemet att förekomma i fängelserna och visar inga tecken på att försvinna. (2008-11-15 www.justdetention.org/pdf/in_the_shadows.pdf)

Vad beror detta på? En förklaring som kommer att diskuteras kan man finna i teorier om våldtäkt som något som förknippas med kvinnor och feminitet. Detta tar brittiske sociologen Stevi Jacksons upp i sin bok *Heterosexuality in question* när hon diskuterar våldtäkt. Hennes syn är intressant då den påvisar våldtäkt som ett brott med kvinnliga offer, vilket kan ge en förståelse av varför våldtäkter där män är offer inte uppmärksammas mer. (Jackson:1999, s. 55) Susanne V. Paczenskys kapitel i boken *Prison Masculinities* tar också upp en del av de feministiska teorierna om manligt och kvinnligt i förhållande till våldtäkt. Hennes syn blir relevant då hon menar att män som utsätts för våldtäkt i fängelser inte tas på lika stort allvar eftersom feministiska teorier framställer våldtäkt som ett sätt för mannen att visa sin dominans över kvinnan. (Paczensky:2001, s. 133)

Teorier om skammen offren känner efter ha att blivit utsatta för våldtäkt diskuteras i arbetet då det ger en förståelse för hur våldtäkt inte är ett lätt diskuterat ämne, inte minst för de personer som utsatts för det. Ann Heberlein, doktor i etik, tar upp detta i sin bok *Den sexuella människan* om hur kränkningar som våldtäkt kan medföra självvärderande känslor i form av skam och skuld. Detta gör att man vill dölja, glömma och gömma sig från det man varit med om. (Heberlein:2004, s. 138) Genom att granska den tidigare fången Stephen "Donny" Donaldsons kapitel *A Million Jokers, Punks, and Queens* i boken *Prison Masculinities*, där han diskuterar egna erfarenheter av våldtäkt i fängelser, sätts "skamteorin" i en mer konkret kontext. Han menar att bli utsatt för våldtäkt i fängelset är en feminiserande och förnedrande process som leder till känslan av att ha förlorat sin manlighet. (Donaldson:2001, s. 118)

Vidare är teorier om homofobi intressanta för arbetets problematik för att förstå fängelsekulturen men även många amerikaners syn på homosexualitet som något stigmatiserande och syndigt. Detta gör att våldtäkter mellan män i fängelser är ett besvärande och något tabubelagt ämne, som Stephen Donaldson diskuterar i *A Million Jokers, Punks, and Queens*. Granskningen av religion i förhållande till opinion om gayäktenskap i USA blir relevant för homofobiteorin med tanke på religionens syn på homosexualitet som något syndigt. (2008-12-14 <http://www.lifeintheusa.com/people/gaymarriage.htm>)

Teorier om fängelset och fängelsestraffets syfte blir relevanta för uppsatsen då de belyser föreställningar om hur fängelset och straffet skall fungera som avskräckning och hämnd

både utanför och innanför murarna. Den amerikanske sociologen och författaren Dennis Chapman och hans bok *Sociology and the Stereotype of the Criminal* samt Donald R. Cresseys, amerikansk kriminolog samt professor i sociologi, och hans kapitel *Limitations on Organization of Treatment in the Modern Prison* i boken *Theoretical Studies in Social Organization of the Prison* används i arbetet för att påvisa detta. Sist kommer olika teorier angående synen på fångar att granskas, vilket är intressant för uppsatsens problematik då bristande sympati för fångarna kan vara en orsak till tystnaden kring ämnet.

Under arbetet har jag använt mig mycket av *Just Detention Organizations (JDI)* hemsida justdetention.org. Just för att JDI är den enda organisationen i USA som ägnar sig enbart åt att stoppa alla former av sexuella övergrepp i USA:s olika fängelser och häkten. Organisationen har många medlemmar, som själva utsatts för övergrepp under sin fängelsetid, som spelar nyckelroller i dess arbete. Organisationen skapades 1980 och hemsidan 1994.

Jag har även använt mig mycket av Bureau of Justice Statistics (BJS) hemsida ojp.usdoj.gov/bjs/. BJS etablerades 1979 och deras uppgift går ut på att samla, analysera samt sprida information om brott, förövare, offer etc. (2008-12-23 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/aboutbjs.htm>) Dessutom är det deras uppgift att samla in och publicera den fakta som the Prison Elimination Act (PREA) kräver. PREA är en lag som bl.a. kräver dokumentation av sexuellt våld i de amerikanska fängelserna, kräver. (2008-11-12 http://www.justdetention.org/pdf/Smith_PREA.pdf) En annan sida jag haft till hjälp under arbetets gång är gallup.com. Gallup som organisation har varit aktiv i över 70 år och har mer än 40 kontor runtom i världen. Gallup.com är en hemsida med undersökningar utförda i USA och i övriga världen, opinionsundersökningar från USA etc. Opinionsundersökningarna hjälper till att ge en bra bild av det amerikanska folkets åsikter angående olika ämnen jag tar upp.

2 Det juridiska ramverket och fängelsernas ansvar

2.1 Konventioner och lagstiftning

Problemet gällande de manliga fångarnas situation i USA:s fängelser beror inte på bristande lagstiftning. USA:s lagstiftning är på flera ställen relevant för sexuella övergrepp i landets fängelser. Några av de mer generella rättsliga åtaganden USA antagit är t.ex. Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och Internationella konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Mer specifik lagstiftning angående just sexuella övergrepp i fängelser och häkten är The Prison Rape Elimination Act (PREA), som antogs den 4:e september 2003. Det är den första federala lagstiftningen i USA gällande sexuellt våld inom fångvården. Lagen kräver att nationell statistik angående övergreppen samlas in. Den kräver också en utveckling av riktlinjer för hur delstater skall förhindra våldtäkter i fängelse och att alla berörda anläggningar inför en noll-tolerans mot det sexuella våld som sker. Samt skapandet av en inspektionspanel som skall hålla årliga möten och bidra till stater för att bekämpa problemet.

(2008-11-21

<http://www.justdetention.org/en/factsheets/Prison%20Rape%20Elimination%20Act.pdf>)

Det åttonde tillägget i den amerikanska konstitutionen behandlar även sexuella övergrepp i USA:s fängelser. Våldtäkt i fängelser anses vara ett brott mot konstitutionens åttonde tillägg till USA konstitutions förbud mot grym och omänsklig bestraffning. Enligt USA:s Rape and Custodial Misconduct Law är våldtäkt och sexuella övergrepp allvarligt brott, både utanför och innanför de 50 olika staternas fängelsemurar.

(2008-11-15 www.justdetention.org/pdf/in_the_shadows.pdf)

2.2 Fängelsernas ansvar och dokumentation

2.2.1 Dokumentation

I samband med att PREA trädde i kraft i USA 2003 blev det nödvändigt att nationell statistik samlades in. Lagen kräver att BJS samlar in statistik om omfattningen av sexuellt våld i statliga, federala och lokala fängelseanläggningar varje år. På BJS hemsida kan man hitta rapporter om "Sexual Violence Reported by Correctional Authorities" från 2004-2006. Dessa innehåller information om hur mycket fängelsepersonalen på de olika faciliteterna vet angående sexuellt våld, baserat på rapporterade anklagelser och resultat av uppföljningar av utredningar. (2008-11-12 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/svrca06.pdf>)

Hösten 2007 publicerade BJS även den första rapporten baserad på information om sexuellt våld direkt från fångarna istället, "Sexual Victimization in State and Federal Prisons Reported by Inmates". Dessa undersökningar gav fångarna möjlighet att vara anonyma i sina svar. (2008-11-12 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/svsfpri07.pdf>) Detta är troligen en bidragande faktor till varför de olika rapporterna skiljer sig så markant åt. Fångarnas rapportering av sexuellt våld låg på 4,5 % på 1000 fångar medan rapporten från fängelsepersonalen däremot låg på 2,9 % på 1000 fångar.

Trots att det inte riktigt går att jämföra de olika rapporterna så är det ändå värt att notera hur rapporten från fängelsepersonalen rapporterade om 6 528 fall av sexuellt våld år 2006, rapporten från fångarna som kom ett år efter hade en siffra på 189 400 fall. Mycket av detta beror troligtvis på anonymiteten men även brist på förtroende för de anställda på fängelset. (2008-11-12 http://www.justdetention.org/pdf/Smith_PREA.pdf)

2.2.2 Utredningar

Trots rapporter med höga siffror angående sexuellt våld står antalet utredningar och uppföljningar inte alls i proportion till antalet anklagelser. Rapporten "Sexual Violence Reported by Correctional Authorities" visar att det vanligaste resultatet av undersökningar gällande anklagelser var fastställande av att bevisen inte var tillräckliga för att avgöra huruvida det påstådda brottet begåtts. Under 2006 ansågs mer än hälften av anklagelserna, 55 %, vara obekräftade, mer än en fjärdedel, 29 %, ansågs vara grundlösa, 17 % av anklagelserna ansågs vara bekräftade och styrkta. (2008-11-12 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/svrca06.pdf>) Lagliga sanktioner,

såsom arrestering, åtal eller ett förlängt straff drabbade endast 41 % av förövarna för brott under 2006. Under 2005 var siffran 51 %. (Ibid.)

Det är inte bara i rättssalarna som problemet negligeras utan även media har visat litet intresse för våldtäkter på män i amerikanska fängelser. Ett exempel på detta är hur media varit helt uppslukade av hur romersk-katolska präster ofredat unga pojkar. Medias uppmärksamhet har tvingat den katolska kyrkan att avskeda förövarna och straffa dem.

När däremot Human Rights Watch 2001 släppte sin grundliga rapport *No Escape*, som är en studie av våldtäkter män emellan i amerikanska fängelser, fångade detta inte alls medias intresse. Rapporten som visar att våldtäkter på män i amerikanska fängelser uppskattas till ca 140 000 per år fick respons från endast en person, Jared Taylor som skriver för *the American Renaissance newsletter*. (2009-01-02 <http://www.aim.org/media-monitor/prison-rape-scandal-exposed/>)

Rapporten visar även att åtal av förövare i våldtäktsfall fångar emellan är ytterst ovanligt. Av de mer än 100 olika våldtäktsfall som rapporterades till Human Rights Watch ledde ingen av dem till åtal mot förövaren. (2009-01-04

http://www.hrw.org/legacy/reports/2001/prison/report8.html#_1_57)

3 Synen på våldtäkt

3.1 Den kulturella kontexten av våldtäkt

Den brittiske sociologen Stevi Jackson skriver i sin bok *Heterosexuality in question* om våldtäkt som ett socialt problem snarare än ett psykologiskt. Hon lyfter fram uppfattningen om människans sexualitet och om hur sexuella relationer är byggda på sexuella ojämlikheter. Relationerna inleds med förbestämda roller för män och kvinnor, överordnad och underordnad, vilket skapar ett maktförhållande. Detta maktförhållande kan manifesteras i sexuella akter, och även i andra delar av förhållandet. Våldtäkt är en extrem manifestation av våra kulturellt accepterade mönster av relationer mellan män och kvinnor. (Jackson: 1999, s. 55) Sättet att betrakta män och kvinnors sexualitet skapar potentiella tillfällen för våldtäkt. Könsidentiteter skapar ramen för hur sexualitet lärs ut. Män och kvinnor lärs att vara sexuella på olika sätt och att ta på sig olika roller. (Jackson: 1999, s. 47)

Männen framställs som aktiva och de lär sig redan som barn att vara självständiga. Flickor däremot uppmuntras att vara beroende och att söka framgång passivt genom att tillfredställa andra. Detta beteende återfinns sedan relationer och hur man uttrycker sin sexualitet. Mannen blir "jägaren" och kvinnan "bytet". Aggression är en annan del av mannens aktiva roll. Förutom att vara initiativtagare skall han även dominera kvinnan, få henne att tillfredställa honom. En form av sexuell erövring blir då ett slags acceptabelt sätt att bekräfta och styrka maskuliniteten, att uppvisa en dominans och överlägsenhet över kvinnan. Om inte sexualitet hade involverat aggression och makt hade inte heller våldtäkt varit möjligt. Men det är när dessa två attribut av manlighet betonas som potentialiteten för våldtäkt uppkommer. (Jackson: 1999, s. 48)

Våldtäkt används även för att straffa "olydiga" kvinnor som på olika sätt inte håller sig till den traditionella bilden av den tillfredställande, tillmötesgående och underlägsna kvinnan. En kvinna som uppfattas som en "tease", som lockar till sig män endast för att avvisa dem kan betraktas som ett legitimt offer, hon "förtjänar" att bli våldtagen. Men även kvinnor som är för reserverade och präktiga för att tillfredställa mannens sexuella lust löper risk att betraktas som legitima offer. Männen straffar alltså kvinnorna på olika sätt, för att sätta dem på plats och visa vem som bestämmer. (Jackson: 1999, s. 50)

Sexualitet för män är ett sätt att stärka sin maskulinitet och att tillfredställa sina

lustar. För kvinnor däremot handlar sexualitet om att förtjäna kärlek, stöd och skydd från en man, kvinnans sexualitet blir som en slags bytesvara. Kvinnans sexualitet som en bytesvara, som något som går att "köpa", gör att det kan betraktas som något som även går att stjäla, och tas med våld. (Jackson: 1999, s. 51) Den sociala konstruktionen av manlig kontra kvinnlig sexualitet skapar ojämlikheter, en relation av överordnad och underordnad, och våldtäkt är en extrem manifestation av dessa förhållanden mellan könen. Våldtäkt hjälper till att upprätthålla mannens underordning av kvinnan. (Jackson: 1999, s. 43)

Jacksons uppfattning av våldtäkt som ett brott som begås mot kvinnan återkommer i en undersökning som utfördes av den amerikanska webbsidan Gallup.com. Statistik från webbsidans undersökning, som genomfördes 2002 via telefonintervjuer med vuxna runtom i landet, visar att oro för att bli utsatt för sexuellt våld är betydligt större hos kvinnor än hos män. När man ställde frågan om man är orolig för att bli utsatt för sexuellt våld svarade 30 % kvinnor ja, medan endast 7 % män gav samma svar. (2008-12-27

<http://www.gallup.com/poll/7147/Crime-Concerns-Heightened-Among-Women.aspx>)

The Rape, Abuse & Incest National Network (RAINN) är USA:s största organisation emot sexuellt ofredande. På deras hemsida kan man hitta statistik gällande bl.a. förövare och offer i våldtäktsfall i USA. När man går igenom fakta om förövaren benämns denne som en "han". (2008-12-27 <http://www.rainn.org/get-information/statistics/sexual-assault-offenders>) Statistiken och fakta kring offren för våldtäkt på RAINN:s hemsida ger en klar bild av att majoriteten av våldtäktsoffer är kvinnor/flickor. I 9 av 10 fall under 2003 var våldtäktsoffren kvinnliga. 1 av 6 amerikanska kvinnor har under sin livstid utsatts för våldtäkt eller försök till våldtäkt, medan endast 1 av 33 amerikanska män utsatts för samma sak.

(2008-12-27 <http://www.rainn.org/get-information/statistics/sexual-assault-victims>)

Ovanstående statistik kan inte bekräfta teser som Jacksons att våldtäkt är ett brott som begås av män mot kvinnor, men den kan onekligen ge sken av detta.

3.2 Feministisk kritik mot "manlig" våldtäkt

Då de manliga fångarna inte har några större möjligheter att kämpa för sina rättigheter har det diskuterats vem som skulle kunna göra det i deras ställe. Vid 1970-talet då kvinnorörelsen kämpade för att uppmärksamma samhället på sexuellt våld mot kvinnor var motståndet hårt, då den allmänna uppfattningen var att våldtäkt oftast var kvinnans eget fel. Men med tiden har man lyckats ändra uppfattningen av våldtäkt vilket innebär ett starkt offentligt fördömande av

våldtäkter mot kvinnor. (Paczensky: 2001, s. 134)

Kampen för att uppmärksamma samhället på våldtäkt mot kvinnor har vidare lett till att uppmärksamma våldtäkt inom äktenskap, övergrepp mot barn och incest. Många av de steg som togs för att göra samhället medvetet om dessa fruktansvärda brott togs av kvinnor. Men många kvinnorörelser och feminister har motsatt sig idén om att inkludera manliga offer i sin agenda. Feminister menar att kvinnor är trötta på att agera sköterska för samhällets alla olika brister och att männen borde ta itu med sina egna problem. Kvinnorna länge kämpat för att ta sig ur den traditionella rollen som enbart mamma och hjälpare. (Paczensky: 2001, s. 135)

I slutet på 1980-talet rådde kluvenhet och meningsskillnader på feministiska hjälplinjer för våldtäkt, då manliga offer började dyka upp. De möttes med stor motvillighet och vissa av de anställda vägrade assistera dem pga. tidigare erfarenheter av våldsamma män. (Ibid.) Kriscentrum för våldtäktsoffer finns i varje större stad, men möjligheten för utsatta manliga fångar att ringa och få stöd är liten då majoriteten av dessa kriscentras tjänster är till för kvinnor och homosexuella. (Paczensky: 2001, s. 134) I Illinois har emellertid fyra medelålders kvinnor starta en grupp som heter "Mothers against Prisoner Rape" som hjälper hundratals manliga fångar som känner att de inte fått stöd och hjälp från annat håll. (Paczensky: 2001, s. 136)

4 Konsekvenserna av uppfattningen av våldtäkt som feminint

4.1 "Manlig" våldtäkt

Susanne V. Paczensky (Tyskland) har både föreläst och skrivit om sexuellt våld och varit involverad i kriscentrum för våldtäktsoffer samt feministiska rörelser. I boken *Prison Masculinities* skriver hon om hur synsättet på våldtäkt som ett "crime of gender", där män våldtar kvinnor, lämnar föga utrymme för den typ av våldtäkter som förekommer män emellan. För många är det svårt att se mannen som offer i en situation som våldtäkt då det alltid beskrivits som ett sätt att trycka ner kvinnan. I flera länder beskriver lagen våldtäkt som ett brott som utförs mot kvinnor. Våldtäkt är ett uttryck av maskulinitet. Ser man t.ex. till sociologisk eller feministisk forskning är sexuellt våld mot män inte något man diskuterat i större utsträckning. (Paczensky: 2001, s. 133)

Manliga offer för sexuellt våld uppmärksammades först i samband med övergrepp mot barn. I många år hade man främst koncentrerat sig på kränkningar mot flickor och man antog att pojkar inte antastades, och om de blev antastade skadade det dem inte i samma grad som flickor. (Paczensky: 2001, s. 136) Men forskningen är inte det enda ställe där uppmärksamhet för denna typ av brott saknas. Trots information om hur vanligt detta brott är i USA:s fängelser rapporteras det ytterst sällan om det i media, rättegångsfallen är få likaså antalet offentliga platser för offer att tala ut eller få tröst. Kyrkor och olika organisationer för mänskliga rättigheter som annars står upp för fångars rätt har visat mindre intresse för våldtäkt i fängelser.

Ett exempel som tydligt visar på hur våldtäkter där män är offer inte tas på lika stort allvar som situationer där kvinnor utsätts för sexuellt våld är brädspelet "Don't drop the soap" där våldtäkter i amerikanska manliga fängelser hånas. Spelet är centrerat kring fängelselivet och målet för varje spelare är att få villkorlig frigivning. Det är ytterst otroligt att man skulle finna ett spel som driver med våldtäkter, där kvinnor är offer och någonting att skratta åt, och skulle ett sådant spel komma på tal skulle det mötas av starka protester. Men då offren är manliga fångar kan man tänka sig att se våldtäkten som en del av en underhållning.

(2008-12-19 <http://www.justdetention.org/en/sprnews/2008/013108.aspx>)

Universal Pictures komedifilm "Let's Go to Prison", som kom ut 2006, är ett annat

exempel på hur underhållningsbranschen i USA betraktar sexuellt våld i manliga fängelser som något som går att skämta om. Filmens reklamtext beskriver hur huvudrollsinnehavaren säljs till en annan fånge för "prison snuggling". Affischtavlor för filmen, som visats runtom i landet, visar en löddrig tvål med texten "Let's Go to Prison". I själva filmen följer det ena skämtet efter det andra om våldtäkter i fängelser. (2009-01-01

<http://www.justdetention.org/en/entertainment.aspx>)

4.2 Skammen att förlora sin manlighet

Skam är något som många känner efter att blivit utsatta för våldtäkt, vilket Ann Heberlein som är lärare och doktorand i etik, skriver om i sin bok *Den sexuella människan*. Skam är en del av de självvärderande känslorna en människa har, liksom stolthet och förödmjukelse. Hur en individ betraktar sitt eget värde uttrycks genom självvärderande känslor. Skam får oss att känna att vårt värde förminskas vilket gör att vi vill dölja, gömma och försvinna. (Heberlein: 2004, s. 137) Heberlein skriver även om det "idealiska offret" för våldtäkter, vilket är en kvinna som är svag och oförsvarbar mot den stora och starka gärningsmannen. (Heberlein: 2004, s. 139) Precis som många kvinnliga offer känner även manliga offer skam efter att blivit utsatta för våldtäkt. Men synen på våldtäkt som ett brott som begås av män mot kvinnor kan göra att skammen blir dubbelt så tung. Man har som man fallit offer för ett brott som riktas och begås mot kvinnor och förknippas med feminitet.

Stephen "Donny" Donaldson, författare men även skapare av hemsidan *Just Detention Organization* samt tidigare ordförande för organisationen, skriver i *Prison Masculinities* om hur subkulturen i USA:s fängelser har anammat och tydligt betonat de sexuella och sociala roller som beskrivits ovan gällande män och kvinnor, överordnad kontra underordnad. Inom fängelserna används slang som bekräftar dessa olika positioner, beskriver sexuella vanor samt anger en fånges status. (Donaldson: 2001, s. 118)

Fångarna tilldelas aktiva och passiva roller. *Män* i fängelserna definieras som fångar som lyckas undkomma sexuell penetration genom vägran. Om en man vid något fall utsätts för penetration, frivilligt eller ej, har han för alltid förlorat sin manlighet, så det gäller alltså att kämpa för sin manlighet i fängelset. Under *männen* kommer den lilla gruppen av s.k. *queens*, feminina homosexuella män som söker sig till rollen som kvinna och de är alltid sexuellt passiva. De anses självklart vara undergivna *männen* och ses ofta med förakt av både fångar och personal.

(Donaldson: 2001, s. 119) Den grupp som befinner sig på botten av fängelset struktur av olika klasser är *punks*. Detta är fångar som tvingats in i en undergiven sexuell roll, vanligtvis genom våldtäkt eller genom hot om våldtäkt. Det är väldigt vanligt att använda våldtäkt som ett sätt att göra om män till *punks*. *Punks* är oftast de yngsta fångarna som är små till växten och har svårt att försvara sig fysiskt. (Ibid.) *Punks*, som nästan alltid är heterosexuella personer, försöker desperat hålla kvar vid varje spår av sin manliga identitet och stå emot den feminiserande processen som påtvingas dem av *männ*en och även av *queers* som försöker få över dem till sin sida. (Donaldson: 2001, s. 120)

T.J Parsell, som är en tidigare fånge berättar hur han under sin tid i fängelset såg fångar som tvingades anta kvinnonamn, använda smink och kvinnliga underkläder samt prata med gäll röst. (2009-01-03 <http://www.justdetention.org/en/NPREC/tjparsell.aspx>) Efter att suttit av ett fängelsestraff som en "punk" har både ens självrespekt och sexuella identitet brutalt skändats. Enligt alla andra fångar har ens manlighet gått förlorad och i många fall är det lätt att själv tro på detta då man under varje övergrepp blir påmind om att det man utsätts för är förknippat med underlägsenhet och passivitet som i sin tur är förknippat med feminitet. Man vet med sig att våldtäkt begås mot svaga försvarslösa offer, kvinnor. Subkulturen i fängelset förstärker samhällets syn på mannen och kvinnans sexuella roller och våldtäkt och blir på så sätt det perfekta sättet att förgöra en mans manlighet och självrespekt och fylla honom med skam. Att bli offer för våldtäkt innebär att man i samma stund blir av med sin manlighet.

Den tidigare fången, Chance Martin, gruppvåldtogs som 18-åring när han satt i fängelse i Indiana. Martin berättar hur han efter övergreppet kände sig otroligt förödmjukad och att vad som hände honom förändrade hans liv och självförtroende. Vid tillfället hade han en flickvän men efter henne har han inte lyckats ha något fungerande förhållande. Vad han blev utsatt för gjorde att han började ifrågasätta sin sexualitet, och under en tid mellan sitt tredje och fjärde äktenskap önskade han att han var homosexuell för att det hade löst så mycket känslomässiga konflikter. Innan det sexuella övergreppet hade han dock aldrig ifrågasatt sin sexualitet. (2009-01-03 <http://www.justdetention.org/en/NPREC/chancemartin.aspx>)

Terry A. Kupers är doktor i medicin, psykiater samt redaktör och författare. I *Prison Masculinities*, där han är både författare och medredaktör menar han att när en man våldtar en annan man i fängelset är budskapet klart och tydligt "I, the dominant man, have the right and the power to use you, the loser, sexually, as if you were a woman and my slave." (Kupers: 2001, s. 115) Traditionella uppfattningar och fördomar om manligt och kvinnligt, aktiv och passiv, jägare och byte, som florerar i samhället förstärks alltså ytterligare i fängelset. Våldtäkt som "en kvinnas

börda" gör att sexuella övergrepp mot manliga fångar hamnar i skymundan och inte tas på lika stort allvar eller uppmärksammas med samma indignation som våldtäkter med kvinnliga offer.

5 Homofobi

5.1 Homosexualitet i fängelsekulturen

Stephen Donaldson skriver i *A Million Jockers, Punks, and Queens* om den starka homofobin inom fängelsekulturen och synen på homosexualitet som något högst stigmatiserande. Män som öppet vågar vara gay i fängelserna, som t.ex. *queens* såsom nämnts ovan, ses på med förakt av de andra fångarna och fängelsepersonalen. Homosexuella tilldelas oftast de minst önskvärda sysslorna i fängelset, på vissa institutioner åtskiljs homosexuella fångar från de andra fångarna och placeras på speciella avdelningar som kallas "queen tanks" där de förmekas privilegier som ges till de övriga fångarna som fritidsområde, träning, vistelse utomhus på gården, biblioteksbesök, varm mat etc. (Donaldson:2001, s. 119) Och som nämnts tidigare ses de sexuella aktiviteterna inte som homosexuella handlingar, då det visar på maskulinitet när man lyckas få ett svagare och "feminint" offer att underkuva sig. (Ibid.)

Det händer dock att "förhållanden" skapas i fängelser mellan *män* och s.k. *atdhers* som är ett samlingsbegrepp för *punks* och *queens*. Det är dock viktigt att ett tydligt maktförhållande går att finna i förhållandet, mannen skyddar *atdhern* från övergrepp av andra fångar i utbyte mot sexuella tjänster och att *atdhern* ägnar sig åt "kvinnliga sysslor" som att tvätta, bädda sovplatsen, städa cellen etc. Men det finns inget utrymme för några homosexuellt ömsesidiga förhållanden som man kan finna i samhället utanför fängelsemurarna. (Donaldson:2001, s. 120) Minsta tecken på feminina eller homosexuella drag hos en fånge kan leda till oerhörda konsekvenser och i en del fall hotar vakter att stämpla vissa fångar som homosexuella för att få dem att informera vakterna om andra fångar. Man gör alltså allt för att undvika att betraktas som homosexuell. (Abu-Jamal:2001, s. 140)

Donaldson skriver om hur utredningar av sexuella övergrepp hade förenklats om man legaliserat sexuella handlingar som inte begås med våld eller hot och att uppmuntra bildandet av jämlika förhållanden i fängelser och på så sätt istället kunna fokusera sig på situationer där våld och hot förekommit. Som det är nu förbjuds alla former av sexuella handlingar i fängelser, vilket gör att både våldtäkt och sexuella handlingar som begås i konsensus betraktas som problem. Donaldson menar att detta beror på att fängelseledningen menar att de inte kan ha överseende med homosexualitet. (Donaldson:2001, s. 123)

Susanne V. Paczensky menar att den tystnad som omger ämnet våldtäkter i fängelser för män består främst av homofobi. Till och med liberala kristna som annars kämpar för fångars rättigheter skyggar undan från det obekväma och besvärande ämnet om sexualitet. Tanken på män i sexuella handlingar med andra män, tillsammans med tvång, blir för störande. Att som man behöva identifiera sig med andra män i dessa situationer blir för obekvämt vilket gör att man hellre väljer att förneka eller negligera vad som sker i fängelserna. (Paczensky:2001, s. 135)

5.2 Homosexualitet som synd

USA är ett synnerligen religiöst land och har alltid varit det. Nästan alla världens olika religioner har någon form av stöd eller organiserad institution där. Av amerikanerna tror 98 % på någon slags Gud. USA är till stor del ett kristet land och av de 85 % av amerikanerna som tillhör kristendomen utgör protestanterna ca 49 % och katolikerna 28 %. Omkring 60 % av amerikanerna är medlemmar i någon kyrka, synagoga eller annan religiös grupp. Många fler identifierar sig med någon religion utan att vara medlem. Ca 40 % av amerikanerna deltar regelbundet vid gudstjänster. Amerikanska religiösa institutioner är stora, starka och inflytelserika i det sociala och politiska livet. (2008-12-11 <http://www.lifeintheusa.com/religion/>)

För det amerikanska folket är det viktigt att deras president är troende. USA:s presidenter har alla varit protestanter utom en. John F Kennedy tillhörde den romersk-katolska kyrkan. (2008-12-12 <http://www.lifeintheusa.com/religion/protestants.htm>) Religionen blir på så sätt ett viktigt verktyg i olika kandidaters presidentkampanjer då den generella synen på presidentkandidaten hör ihop med dennes religiositet. Presidentkandidater får mer välvillig och fördelaktig respons från väljare som anser att kandidaterna är religiösa än från väljare som anser att de inte är religiösa. 69 % av den amerikanska befolkningen anser att det är viktigt att deras president är djupt troende. Även personer som själva inte är särskilt troende har ändå en mer positiv och välvillig inställning till kandidater som de betraktar som religiösa. Samma inställning går att finna hos personer som oregelbundet (någon gång om året, mindre eller aldrig) besöker kyrkan. (2008-12-12 <http://pewforum.org/surveys/campaign08/>)

Det är alltså tydligt att religion har en betydande plats, inte bara hos landets befolkning, men även i landets politik. Ett exempel på detta är åsikter om huruvida äktenskap mellan homosexuella skall vara lagligt eller ej. Majoriteten av befolkningen motsätter sig tanken på att äktenskap för homosexuella skulle vara lagligt. 36 % stödjer laglig rätt till homosexuella äktenskap medan 55 % sätter sig emot det. Stödet för homosexuella äktenskap är störst hos

liberala demokrater och som lägst hos konservativa republikaner. Inom religiösa grupper är det de evangelistiska protestanterna som överväldigande motsätter sig homosexuella äktenskap och de icke religiöst anslutna är den enda grupp där majoriteten, 60 %, stödjer det. Med andra ord, de som besöker kyrkan varje vecka, eller mer, är betydligt mer motvilliga till homosexuella äktenskap än de som besöker kyrkan mindre ofta. Dessa skillnader kan man se även hos en mängd andra olika religiösa grupper. (Ibid.)

Med en dominerande kristen befolkning är det många av amerikanerna som instämmer med den bibliska uppfattningen att äktenskap inte bara är ett lagligt åtagande utan även ett religiöst åtagande. Deras uppfattning är att ett äktenskap är en förening mellan en man och en kvinna. Så självklart slår homosexualitet och homosexuella äktenskap mot en av kärnpunkterna hos den amerikanska befolkningen. Homosexualitet, utifrån en konservativ kristen uppfattning, anses vara en synd, omoraliskt och onaturligt. När AIDS först uppmärksammades i USA var det många som förknippade detta med homosexuella och menade att det reflekterade guds dom mot homosexuella och de sexuella handlingar de utförde. (2008-12-14 <http://www.lifeintheusa.com/people/gaymarriage.htm>) En generell utbredning av homofobiska tankar och uppfattningar i det amerikanska samhället leder även till att de sexuella övergrepp som begås emellan män i de amerikanska fängelserna möts av motvilja och en form av tystnad.

6 Synen på fängelset och fängelsestraffet

6.1 Fängelset och fängelsestraffet

Den amerikanske kriminologen samt professorn i sociologi Donald R. Cressey (1919-1987) skriver i boken *Theoretical Studies in Social Organization of the Prison* i sitt kapitel *Limitations on Organization of Treatment in the Modern Prison* om olika attityder kring brott och straff. Enligt Cressey finns det i USA:s samhälle minst fyra olika urskiljbara attityder kring kontrollen av brott och dessa attityder återspeglar sig både i fängelset och ute i samhället. Det första handlar om hämnd, som anses vara önskvärt och befogat. Det finns en generell acceptans om att brottslingen förtjänar att lida just för att han är en brottsling. Ett exempel på denna uppfattning går att finna i ett uttalande av Bill Lockyer, advokat från Kalifornien, då han 2001 kommenterade den aktuella Enron-skandalen och hur han personligen skulle vilja eskortera företagets CEO "to an eight-by-ten cell that he could share with a tattooed dude who says, 'Hi, my name is Spike, honey.'" (2008-12-29 <http://www.reason.com/news/show/119234.html>) Det andra handlar om att tillfoga fångar lidande då detta har en avskräckande effekt, och i detta fall är det den framtida effekten av straffet på samhället som räknas och inte på brottslingen. Att vålla fångar smärta inpräntar rädsla i folk, rädsla för konsekvenserna av att begå liknande brott. Eller så ger det åtminstone långsiktiga effekter på allmänhetens moral. Det tredje handlar om hur skyddet mot brottslingen är önskvärt, straffad eller ej så måste brottslingen fysiskt isoleras för samhällets säkerhet. Det fjärde handlar om intresset för att förändra fången och få denne att bättra sig, speciellt för att minska antalet brott. Denna attityd stämmer överens med uppfattningen att samhället måste skyddas från brottslingar, bara att medlen för att uppnå detta kan vara olika. (Cressey:1960, s. 81)

Fängelser antas alltså införa olika "program" så att fängelsets struktur överensstämmer med dessa fyra olika attityder. Fängelset uppgifter blir: den direkta och omedelbara funktionen av hämnd, utestängning och reformation samt den indirekta funktionen av avskräckande. Det handlar om att göra livet surt för personer som man anser förtjänar det, att isolera brottslingar så att de inte kan begå brott under en viss tidsperiod och att ha en avskräckande effekt gällande kriminellt uppförande på den allmänna befolkningen. (Cressey:1960, s. 82) Den amerikanske sociologen och författaren Dennis Chapman talar också om detta i sin bok *Sociology and the Stereotype of the Criminal*. Fängelset har olika funktioner, som att göra den

oärlige ärlig, den aggressive foglig osv. Men fängelset fungerar även genom att *hindra* personer från att vara oärliga, aggressiva etc., och dessutom skänka tillfredställelse till de ärliga och lojala när de är medvetna om fängslandet av de oärliga, aggressiva och illojala. (Chapman:1968, s. 197)

Teorierna om hämnd, avskräckning etc. går att tolka från en undersökning gjord av Gallup.com 2007 som handlar om huruvida det amerikanska folket stödjer dödsstraff eller ej. Mellan 65 % och 70 % av befolkningen stödjer dödsstraff för personer som dömts för mord, och anser att dödsstraff för detta brott är moraliskt acceptabelt. Vid frågan om man anser att dödsstraff används för ofta, lagom ofta eller för sällan. 21 % ansåg att det användes för ofta och 49 % att det inte används ofta nog. Att straffet var rättvist tyckte en majoritet på 57 % att så var fallet. 38 % tyckte inte detta och 5 % hade ingen åsikt.

(2008-12-30 <http://www.gallup.com/poll/101863/Sixty-nine-Percent-Americans-Support-Death-Penalty.aspx>)

En annan undersökning av Gallup.com från 2003 visar huvudorsakerna till varför majoriteten av den amerikanska befolkningen stödjer dödsstraff för dömda mördare. Högst upp på listan låg "An eye for an eye"- orsaken, med 37 %. Har man tagit ett liv så är det inte mer än rätt att man straffas på samma sätt. På andra plats på listan, 13 %, var att brottslingarna förtjänar det. Avskräckande effekt för potentiella brott och för att statuera exempel låg på delad tredje plats med 11 %, tillsammans med sparandet av skattepengar för kostnaden av att ha fången i fängelse. På fjärde plats av olika orsaker till varför man stödjer dödsstraff var att man tror att brottslingarna kommer att återfalla i brott vilket dödsstraff hindrar dem från att göra. (2009-01-03 <http://www.gallup.com/poll/8557/Understanding-Americans-Support-Death-Penalty.aspx>)

6.2 Fången som syndabock

Chapman diskuterar hur det finns ett allmänt samtycke till att straffa brottslingar, för att lindra samhällets samvete. Han talar om hur olika domare, när de avkunnar straff, hänvisar till den kränkning som begåtts mot allmänhetens åsikter och uppfattningar om ett brott. Fångens straff förväntas kunna lindra skadan på allmänhetens samvete. De avger domar med större mål än att bara straffa brottslingen. Domen skall verka avskräckande och förhindra utvecklingen eller spridningen av ett beteende, de statuerar ett exempel. Detta bevisar att identifiering och straffandet av brottslingar skänker tillfredställelse till en stor del av folket. (Chapman:1968, s. 247) Fängelset utser brottslingen till den syndabock som samhället behöver för att lösa den stora emotionella konflikt som uppstår genom kriminaliteten. (Chapman:1968, s. 230)

Boken *Prison Masculinities* är redigerad av tre personer Don Sabo, professor i

samhällsvetenskap, Willie London, poet och redaktör för *Elite Expression* samt Terry A. Kupers. I *Prison Masculinities* talar man även om straffets syfte, men här tar man upp det genom att tala om fångars roll som syndbockar för mannens mörka sidor. I kapitlet *Gender and the Politics of Punishment* menar man att mäns aggressiva och våldsamma beteende i fängelset inte är ett avvikande beteende utan endast en överdriven form av ett kulturellt accepterat manligt beteende. Män utanför fängelsets murar begår lika väl som män inne i fängelset aggressiva handlingar. En man sätts i fängelse för att ha mördat någon, en annan man slår sin fru i flera år utan allmänhetens kännedom. En fånge tvingar en annan fånge till sex, en man tvingar sin fru till perverst sex för att demonstrera sin kontroll. Alla dessa mäns beteende är ett eko av den patriarkaliska struktur som går att återfinna i ordningen mellan könen. (Sabo, Kupers, London:2001, s. 13) För att öka känslan av makt och säkerhet letar män utanför fängelset efter psykologiska utvägar som hindrar dem från att förknippas med denna mörka sidan av mannen. Att göra någon annan till syndabock är en sådan utväg.

Ett perfekt offer för detta är män som redan ansetts har fallit till botten, utan tvekan stigmatiserade och som med lätthet kan försvinna: brottslingen. Någon sympati behöver inte spillas på brottslingarna eftersom deras underlägsna position anses vara ett resultat av personliga brister och missgärningar. De behöver inte längre räknas till de laglydiga och produktiva medborgarna, och ju mer de lider desto större blir anledningen för varje laglydig man att känna sig överlägsen och lättad över att "åtminstone är jag inte en av dem". (Sabo, Kupers, London:2001, s. 14) Mörka sidor projiceras på fångar, de är de som misslyckats i livet och de förtjänar de fasor som väntar dem i fängelset. Att bli våldtagen och berövad sin manlighet, kan alltså anses vara ett acceptabelt öde för de i "botten av högen" som försvunnit och glömts bort. Att betrakta fängelset och fängelsestraffet som ett verktyg för att lära samhällets "sämre" medlemmar en läxa samt som ett avskräckande medel för både dem och samhällets övriga medlemmar, kan leda till en brist på omsorg och ignorans gentemot fångar och deras utsatta situation.

7 Synen på fången

Inledningsvis ges en bild av USA:s typiska fånge utifrån etnicitet, ålder, utbildning och uppväxt med hjälp av statistik från BJS:s hemsida. Efter det presenteras två olika teorier från Chapman och Loic Wacquant, professor i sociologi, som på något sätt kan tänkas tolka förgående statistik genom att diskutera synen på fångar och deras roll i samhället. Till sist en undersökning från Gallup.com, som handlar om huruvida det amerikanska folket anser att rasism mot svarta är utbrett i landet, som en möjlig förklaring bakom de ovanstående teorierna .

7.1 USA:s typiska fånge

Hur ser den "typiska" fången ut, baserat på etnicitet, ålder, utbildning och uppväxt, i de amerikanska fängelserna?

Etnicitet Det är utan tvekan en överrepresentation av vissa etniska grupper i samhället i de amerikanska fängelserna. Enligt Bureau of Justice Statistics så var det i mitten av 2007 4.618 svarta, manliga dömda fångar per 100 000 svarta män i USA, 1.747 latinska per 100 000 latinska män och 773 vita per 100 000 vita män.

(2008-12-04 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/prisons.htm>) Risken för att hamna i fängelse under sin livstid domineras även av dessa grupper. 18,6 % för svarta, 10 % för latinska och endast 3,4 för vita. (2008-12-04 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/crimoff.htm#prevalence>) Bureau of Justice Statistics skriver att baserat på nuvarande uppskattningar angående första fängslande kommer ungefär 32 % svarta män hamna på antingen ett statligt eller federalt fängelse, 17 % latinska män och 5,9 % vita män. (ibid.)

Ålder Bureau of Justice Statistics har en tabell som visar på antalet fångar i statliga eller federala fängelser, samt lokala häkten baserat på kön, ålder och ras (vita, svarta och latinos) under 2007. Över en tredjedel av de manliga fångar som hölls i fängsligt förvar var mellan åldrarna 20-29. Det största procentantalet svarta män i fängsligt förvar, (35,5%), var mellan åldrarna 20- 29, samma åldrar dominerade hos antalet latinska män, (39,9%)i fängsligt förvar. Vita män mellan åldrarna 35-44 stod för största procentantalet (30,1%) av antalet vita män som hölls i fängsligt förvar. (2008-12-04 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/pim07.pdf>)

Utbildning En undersökning från BJS:s hemsida visar utbildningsnivån för personer

i fängsligt förvar (statliga- och federala fängelser, fångar i lokala häkten och personer på villkorlig frigivning) i jämförelse med utbildningsnivån i den övriga befolkningen. Undersökningen visar siffror från år 1997. Utifrån undersökningen kan man se tydliga skillnader mellan personer i fängsligt förvar och den övriga befolkningen. 41,3 % av de personer som var fängslade hade inte gått ut high school eller motsvarande, för den övriga befolkningen låg denna siffra på 18,4 %. 22,6 % av fångarna hade gått ut high school, medan 33,2 % av övriga befolkningen gjort det. Endast 12,7 % av fångarna hade gått på college eller liknande eftergymnasial utbildning. Hos den övriga befolkningen däremot låg denna siffra på 48,4 %.

(2008-12-08 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/ecp.pdf>)

Uppväxt Siffror från en undersökning som BJS, utförd på lokala fängsers fångar från 2002 visar en del av deras familjebakgrund. 56 % av fångarna sa att de vuxit upp i ett hushåll med bara en förälder eller övervakare. Ungefär 11 % hade bott på ett fosterhem eller institution. 31 % av fångarna hade växt upp med en förälder eller övervakare som missbrukat alkohol eller droger. När de frågades om de någonsin haft en familjemedlem som varit inspärrad svarade 46 % ja. Mer än 10 % av de manliga fångarna hade någon gång före fängelsevistelsen blivit sexuellt utnyttjade. (2008-12-09 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/pji02.pdf>)

7.2 Fången som en andra klassens medborgare

Chapman talar i kapitlet *Sociology and the Stereotype of the Criminal* om hur sociologer och kriminologer bidragit till skapandet och upprätthållandet av den stereotypa brottslingen. Denna stereotyp hävdar att brott är ett distinkt beteende och att en brottsling är skapad av speciella fysiska, psykiska och sociala faktorer. Dessa teorier stöds och sprids av forskare som grundar sig på socialt bestämda grupper, generellt valda utan kontroll, och ofta med kännetecknen som på förhand dömer personerna i fråga. I litteratur skriven om brott och kriminalitet dömer författare på förhand ut sina brottslingar och behandlar dem som "untermensch". Brottslingar beskrivs alltså genom en mängd olika nedsättande termer. (Chapman:1968, s. 244)

Han fortsätter med att tala om hur systemet gällande rättvisa och straff har effekten att utnämna en liten grupp av personer till brottslingar. Dessa personer är huvudsakligen fattiga, utbildade och okunniga. I fängelset blir de socialt isolerade och kulturellt desorienterade och ofta intellektuellt försämrade, och när de väl släpps ut är de mer sårbara för mindre förseelser eller arrestering än någon annan grupp. När de väl fastnat i detta system påbörjas en progressiv process som framställer denna grupp som asociala outsiders. (Chapman:1968, s. 246)

Loic Wacquant, professor i sociologi, talar om just denna process ur ett samtida perspektiv, i boken *Race, Law and Society*, men han riktar fokus mot hur dessa olika grupper består av olika etniciteter (svarta, latinos) i USA. Som exempel på detta tar han upp getton, "gettot som fängelse och fängelset som getto", som han skriver. (Wacquant:2007, s. 49) Den allmänna uppfattningen om gettot är ett segregerat distrikt, ett etniskt område, ett territorium med intensiv fattigdom, förslummade bostäder och den politiska myten om en underklass. Wacquant menar däremot att gettot huvudsakligen är ett socialt påhitt som gör det möjligt för en dominant grupp i stadsområden, att frysa ut och exploatera en underordnad grupp.

Det är en relation av etnisk kontroll och utfrysning uppbyggt av fyra olika element: stigmatisering, kontroll, territoriell begränsning och institutionell inneslutning. Resultatet av denna formering är en åtskild plats med en etniskt homogen befolkning, som finner sig tvungna att inom denna plats utveckla en uppsättning institutioner som efterhärmar den organisatoriska struktur som det "större samhället" har, vilket de blivit förvisade från. (Wacquant:2007, s. 286) Denna parallella institutionella länk ger gruppen skydd, autonomi etc. men till priset av att stänga in dem i en strukturell underordning. Gettot blir som ett etniskt fängelse som "fängslar" en grupp och starkt försämrar deras livsvillkor pga. den dominanta gruppens monopol på ideal, möjligheter etc. Då gettot kan ses som ett etniskt fängelse kan det verkliga fängelset ses som ett juridiskt getto. Ett reserverat ställe som går ut på att med tvång fängsla folk som rättsligt ses som en degraderad befolkning. Dessa i sin tur kommer att inom fängelset utveckla egna institutioner, kulturer och identiteter. Detta byggs på samma fyra beståndsdelar som gettot, nämligen stigmatisering, tvång, fysisk "inhägnad" och organisatorisk isolering, och för samma ändamål.

Precis som gettot skyddar övriga samhället från umgänge med den befläckade gruppen rensar fängelset bort de tillfälliga fläckar i samhället som begått brott. (Wacquant:2007, s. 287) Så Wacquant menar att den negativa synen på fängelsets fångar går att återfinna gentemot olika grupper även utanför fängelsets murar, mot specifika etniska/sociala grupper.

7.3 Rasism i USA

Gallup.com gjorde i juni-juli 2008 en undersökning om huruvida den amerikanska befolkningen ansåg att rasism gentemot svarta var utbrett i landet. 56 % av befolkningen ansåg att så var fallet, mer specifikt tyckte 51 % av de vita att rasism mot svarta är utbrett i landet, 59 % av latinos likaså, liksom 78 % av de svarta. Amerikanerna ser även etnisk diskriminering som en större eller mindre faktor gällande fyra specifika problem i den svarta befolkningen. Dessa faktorer är: lägre

genomsnittlig utbildningsnivå, lägre genomsnittlig inkomstnivå, lägre genomsnittlig livslängd samt högre procentandel i fängelse.

Alla fyra problemen, utom svartas lägre genomsnittliga livslängd, ansågs av majoriteten vara en större faktor. Det problem som alla tre grupper främst tror beror på etnisk diskriminering är det högre procentuella antalet svarta i amerikanska fängelser, 51 %. Etnisk diskriminering ansågs minst troligt vara en större faktor gällande svartas genomsnittliga livslängd, 31 %. Det fanns tre möjliga svarsalternativ: ansåg man att etnisk diskriminering mot svarta hade, större faktor, mindre faktor och ingen faktor alls gällande de olika problemen? (2009-01-04 <http://www.gallup.com/poll/109258/Majority-Americans-Say-Racism-Against-Blacks-Widespread.aspx>)

På alla de fyra olika områdena var svarta mer benägna än vita och latinos att se diskriminering som en större faktor. Majoriteten av svarta trodde t.o.m. att etnisk diskriminering är en stor anledning till att dessa problem förekommer. Vita hade en benägenhet att se etnisk diskriminering som en mindre anledning till alla fyra problem, utom det höga procentuella antalet svarta i fängelser. Liksom svarta ansåg latinos att etnisk diskriminering vara en större anledning till varför svarta har sämre upplevelser inom de olika områdena. Men som sagt alla de tre etniska grupperna var överrens om att etnisk diskriminering var en stor anledning till varför det är så pass högt procentuellt antal svarta i USA:s fängelser.

Undersökningen visar alltså att den amerikanska befolkningen anser att rasism mot svarta är vanligt i USA. Detta gäller särskilt det faktum att svarta är en proportionellt stor grupp i landets fängelser. Undersökningen visar även att svarta ser rasism som ett problem mycket mer än vad vita gör. (Ibid.)

Strukturellt förtryck och rasistiska fördomar mot specifika grupper i USA skapar ett maktförhållande och tänkande om de "privilegierade" och de "sårbara", där de "sårbara" även kan läsas som USA:s fångar. Och så länge de "privilegierade" inte är den grupp som befinner sig i fängelse finns det heller ingen anledning att uppmärksamma de problem som drabbar den andra gruppen.

8 Slutsats och diskussion

Dokumentation visar på tusentals olika sexuella övergrepp mot män runtom i USA:s olika fängelser. Något som den befintliga lagstiftning förbjuder. Ändå händer inte mycket, anmälningar ogiltligförklaras, antalet åtal är mycket få, medieopinion liten etc.

Hur kommer detta sig? Problemet är som sagt inte bristande lagstiftning. De fyra ovanstående avsnitten ger en förståelse för de "tystnadens väggar" och den ovilja som omgärdar problemet, samt vad dessa "väggar" och denna ovilja utgörs av.

Den syn som diskuteras av Stevi Jacksons mfl. på våldtäkt som ett brott med könsdefinierade offer och förövare och med specifika syften, såsom demonstration av makt, innebär att endast ett av könen "accepteras" som offer. Statistik från både *Gallup.com* och *Rainn.org* visar dessutom att våldtäkt är det kvinnorna fruktar, och även till större delen blir utsatta för i USA. När man hör om våldtäkt mot män, såsom i de amerikanska fängelserna, ifrågasätts om det egentligen rör sig just våldtäkt. "Män kan väl inte bli våldtagna".

Som Susanne Paczensky skriver så har manliga fångar haft svårt att hitta hjälp och stöd runtom i samhället då de flesta hjälporganisationer för våldtäktsoffer fokuserar på kvinnor. Våldtäkt med manliga offer kan vara så svårt att ta på allvar att det för vissa personer blir ett ämne man skrattar och underhålls av. Exempel på detta är det ovannämnda spelet "Don't drop the soap" och filmen "Let's go to Prison". Traditionella uppfattningar och fördomar innebär t.o.m. att då en man blivit utsatt för sexuella övergrepp har han samtidigt "blivit av med sin manlighet", vilket kan bli fokus istället för själva kränkningen. Skammen blir dubbelt så tung. Den feminitet som förknippas med våldtäkt gör att fångarnas situation inte tas på allvar och att övergreppet inte accepteras som våldtäkt. Bara det faktum att problemet fungerar som underhållning visar klart och tydligt detta. Om inte det övriga samhället tar de utsatta fångarnas situation på allvar hur skall då inte fångarna uppleva situationen. Man utsätts för något som "inte finns" vilket gör att man väljer att lida i tystnad istället för att be om hjälp vilket skapar en ond cirkel. Ingen vill prata om problemet, varken samhället eller fångarna.

Homofobi är även en av byggstenarna som utgör denna ovilja. Statistik från *lifeintheusa.com* och *peuforum.org* visar på en kristen homofobi i det amerikanska samhället. USA är ett mycket religiöst samhälle och till stor del utgörs detta religiösa samhälle av kristna. Religionens syn på homosexualitet är föga accepterande utan denna sexuella läggning ses istället som en synd.

Den avoghet som går att återfinna i det amerikanska samhället gentemot homosexualitet leder även till en stigmatisering av de manliga våldtäktsoffren i USA:s fängelser. Samma onda cirkel skapas här, då samhällets syn på "rätt och fel" leder till skam och förvirring hos de manliga fångarna vilket i sin tur leder till en tystnad/ovilja även hos dem själva inför vad som inträffat.

Cressey talar om fyra olika attityder i det amerikanska samhället gentemot fängelset och dess syfte, som handlar om bl.a. avskräckning och bestraffning, och att det handlar mycket om hämnd. Undersökningar från *Gallup.com* visar hur majoriteten av det amerikanska folket anser att dödsstraff är ett rättvist och moraliskt acceptabelt straff för mord. Huvudorsakerna till varför man är för dödsstraff är "öga för öga- argumentet", att de förtjänar det samt att dödsstraff fungerar som avskräckande för potentiella brottslingar och för att statuera exempel.

Denna attityd kan inte antas omfatta alla USA:s fångar eftersom undersökningen gällde fångar som var dömda för mord, men Don Sabo, Terry A. Kupers och Willie London menar att samhället har en tendens att betrakta fången som en allmän syndabock för människans/männens, mörka sidor. Fången får ta på sig rollen som hackkyckling så att folk utanför fängelsets murar kan känna sig överlägsna och lättade över att inte vara "en av dem". Man behöver inte visa sympati för eller omsorg om dessa brottslingar då de endast får det "straff" de förtjänar. En sådan attityd gentemot fängelsets och fängelsestraffets syfte i de amerikanska fängelserna förbättrar inte situationen för de manliga fångar som utsätts för olika sexuella övergrepp av de andra fångarna. När man blivit stämplad som brottsling och satt i fängelse är det tveksamt om folk bryr sig om vad för "typ" av brottsling du är, mördare eller ej så är man en brottsling och man sitter i fängelse, vilket är en plats där man skall sona sina synder.

Chapman talade om hur man betraktar fången som en syndabock och i avsnittet "Synen på fången" blir det mer tydligt att dessa syndabockar inte kan vara vemsomhelst. Precis som olika tankar om fängelset och fängelsestraffets syfte kan vara en av orsakerna till de tystnadens väggar/ovilja mot de utsatta fångarna i USA:s manliga fängelser är även olika tankar och uppfattningar om fången ytterligare ett hinder. Chapman talar om hur forskare beskrivit brottslingar med ett distinkt beteende skapat av fysiska, psykiska och sociala omgivningsfaktorer, och utnämnt en viss grupp människor till brottslingar, t.ex. fattiga och utbildade.

Wacquant diskuterar även denna utnämning av grupper, i form av olika etniska grupper. Han talar om gettot som ett etniskt fängelse och fängelset som ett juridiskt getto, hur personer i gettot fryses ut från det övriga samhället liksom fångar i de amerikanska fängelserna. Den negativa synen på fängelsets fångar går att återfinna gentemot olika grupper även utanför fängelsets murar, mot

specifika etniska/sociala grupper. Undersökningen från *Gallup.com* visade hur majoriteten av det amerikanska folket ansåg att rasism gentemot svarta var en större eller mindre anledning till deras sämre livskvalitet inom tre av fyra olika områden. Det mest framträdande av dessa var det höga procentantalet svarta i fängelser. Undersökningen visade även att svarta ansåg att rasism var ett större problem än vad vita gjorde.

Statistiken från BJS:s hemsida visade också att det var så att etniska minoriteter, svarta och latinos, var överrepresenterade i de amerikanska fängelserna. Dessutom var det större risk för dessa minoriteter att hamna i fängelse än det var för vita. Utbildningsnivån bland fångarna var också lägre än den övriga befolkningens. Man hade också haft sämre familjeförhållanden under uppväxten. Rasism och olika klassfördomar mot specifika etniska/sociala grupper i samhället sammanfaller även med de grupper som "råkar" vara en stor del av fängelsebefolkningen i USA vilket gör att man inte intresserar eller bryr sig om dessa personers problem. Detta strukturella förtryck utförs av majoriteten och det är även de som har makten att skapa en opinion mot de orättvisor som drabbar samhällets medlemmar. Då orättvisorna drabbar personer som inte anses tillhöra samhällsmajoriteten minskar intresset för handling och åtgärder.

De "väggar av tystnad" och den ovilja som omgärdar manliga fångars situation i amerikanska fängelser fortsätter att existera eftersom problemet inte passar in i samhällets sociala mallar. Det amerikanska samhället borde fråga sig om dessa idéer och uppfattningar utgör en rimlig förklaring till de tusentals fångar som undrar varför ingen hjälper dem i deras utsatta och mardrömslika situation.

9 Referenser

Chapman, Dennis, *Sociology and the Stereotype of the Criminal*, Tavistock Publications Limited, 1968, London

Cressey, Donald R, *Limitations on Organization of Treatment in the Modern Prison* i *Theoretical Studies in Social Organization of the Prison*, Cressey, Donald R. et. al., 1960, New York

Donaldson, Stephen, *A Million Jockers, Punks, and Queens* i *Prison Masculinities*, Sabo Don, Kupers Terry A, London Willie, Temple University Press, 2001, Philadelphia

Gunner, Göran, *Mänskliga rättigheter i Allas värde och lika rätt*, Gunner Göran, Namli Elena (red) Studentlitteratur, 2005, Lund

Heberlein, Ann, *Den sexuella människan*, Studentlitteratur, 2004, Lund

Jackson, Stevi, *Heterosexuality in question*, SAGE Publications Ltd, 1999, London

Paczensky, Susanne V, *The Wall of Silence* i *Prison Masculinities*, Sabo Don, Kupers Terry A, London Willie, Temple University Press, 2001, Philadelphia

Polych, Carol, Sabo, Don, *Sentence- Death bu Lethal Infection: IV- Drug Use and Infectious Disease Transmission in North American Prison* i *Prison Masculinities*, Sabo Don, Kupers Terry A, London Willie, Temple University Press, 2001, Philadelphia

Sabo Don, Kupers Terry A, London Willie, *Gender and the Politics of Punishment* i *Prison Masculinities*, Temple University Press, 2001, Philadelphia

Wacquant, Loic, *From Slavery to Mass Incarceration* i *Race, Law and Society*, Lopez, Haney, Ian, Ashgate Publishing Limited, 2007, Hampshire

Pew Center- *Record-High Ratio of Americans in Prison* - 2008-11-08

http://www.pewcenteronthestates.org/news_room_detail.aspx?id=35938

Just Detention-*The Prison Rape Elimination Act*- 2008-11-12

Implementation And Unresolved Issues -http://www.justdetention.org/pdf/Smith_PREA.pdf

Bureau of Justice Statistics- *About the Bureau of Justice Statistics*- 2008-12-23

<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/aboutbjs.htm>

Bureau of Justice Statistics- *Sexual Violence Reported by Correctional Authorities, 2006*- 2008-11-12

<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/svrca06.pdf>

Accuracy in Media- *Medieopinion gällande våldtäkter i fängelser*- 2009-01-02

<http://www.aim.org/media-monitor/prison-rape-scandal-exposed/>

Human Rights Watch- *"No Escape"*- 2009-01-04

http://www.hrw.org/legacy/reports/2001/prison/report8.html#_1_57

Just Detention- *In The Shadows Sexual Violence in U.S. Detention Facilities*- 2008-11-15

www.justdetention.org/pdf/in_the_shadows.pdf

Just Detention- *Faktablad om PREA*- 2008-11-21

<http://www.justdetention.org/en/factsheets/Prison%20Rape%20Elimination%20Act.pdf>

Bureau of Justice Statistics -*Sexual Victimization in State and Federal Prisons Reported by Inmates, 2007-*

2008-11-12 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/svsfpri07.pdf>

Gallup. com- *Crime Concerns Heightened Among Women*- 2008-12-27

<http://www.gallup.com/poll/7147/Crime-Concerns-Heightened-Among-Women.aspx>

Rainn.org- *Förövarna vid våldtäkter*- 2008-12-27 [http://www.rainn.org/get-](http://www.rainn.org/get-information/statistics/sexual-assault-offenders)

[information/statistics/sexual-assault-offenders](http://www.rainn.org/get-information/statistics/sexual-assault-offenders)

Rainn.org- *Who are the Victims? Breakdown by Gender and Age*- 2008-12-27

<http://www.rainn.org/get-information/statistics/sexual-assault-victims>

Just Detention- *"Don't drop the Soap"*- 2008-12-19

<http://www.justdetention.org/en/spnews/2008/013108.aspx>

Just Detention- Våldtäkter i manliga fängelser som underhållning- 2009-01-01

<http://www.justdetention.org/en/entertainment.aspx>

Just Detention- Vittnesutsaga av förre fången T.J Parsell- 2009-01-03

<http://www.justdetention.org/en/NPREC/tjparsell.aspx>

Just Detention- Vittnesutsaga av Chance Martin- 2009-01-03

<http://www.justdetention.org/en/NPREC/chancemartin.aspx>

Life in the USA- Religion i USA- 2008-12-11 <http://www.lifeintheusa.com/religion/>

Life in the USA- Protestanter i majoriteten i USA- 2008-12-12

<http://www.lifeintheusa.com/religion/protestants.htm>

The Pew Forum- Religion i politiken- 2008-12-12

<http://pewforum.org/surveys/campaign08/>

Life in the USA- Synen på homosexuella äktenskap- 2008-12-14

<http://www.lifeintheusa.com/people/gaymarriage.htm>

Bureau of Justice Statistics- Statistik över olika etniciter i fängelse- 2008-12-04

<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/crimoff.htm#prevalence>

Bureau of Justice Statistics- *Prison Inmates at Midyear 2007*- 2008-12-04

<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/pim07.pdf>

Bureau of Justice Statistics- *Education and Correctional*

Populations -2008-12-08 <http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/ecp.pdf>

Bureau of Justice Statistics- *Profile of Jail Inmates, 2002*- 2008-12-09

<http://www.ojp.usdoj.gov/bjs/pub/pdf/pji02.pdf>

Reason Online- Bill Lockyer om Enrons CEO- 2008-12-29

<http://www.reason.com/news/show/119234.html>

Gallup.com- *Sixty-Nine Percent of Americans Support Death Penalty*- 2008-12-30

<http://www.gallup.com/poll/101863/Sixtynine-Percent-Americans-Support-Death-Penalty.aspx>

Gallup.com- *Understanding Americans' Support for the Death Penalty*- 2009-01-03

<http://www.gallup.com/poll/8557/Understanding-Americans-Support-Death-Penalty.aspx>

Gallup.com- *Majority of Americans Say Racism Against Blacks Widespread*- 2009-01-04

<http://www.gallup.com/poll/109258/Majority-Americans-Say-Racism-Against-Blacks-Widespread.aspx>